“S’ha de conscienciar que l’arqueologia és una activitat científica d’interès públic”

Entrevista a Joaquin Ruiz de Arbulo, nou catedràtic d’Arqueologia de Grècia i Roma de la Universitat Rovira i Virgili

“S’ha de conscienciar que l’arqueologia és una activitat científica d’interès públic”

El 17 de maig aquest professor va guanyar el concurs d’accés a la plaça de catedràtic d’Universitat a la Universitat Rovira i Virgili (URV), en l’especialitat d’Arqueologia de Grècia i Roma. El 18 de juny pren

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

possessió de la plaça.

Què representa ser el primer catedràtic d'Arqueologia de la URV?

Ser catedràtic en una ciutat on treballes des de fa 20 anys és un orgull i una immensa sensació de responsabilitat, sobretot perquè durant aquest temps he treballat en un altre lloc, la Universitat de Lleida, i he sigut un espectador de tot el que s'anava fent aquí. El meu company Ricardo Mar, professor responsable de l'àrea d'Arqueologia de la URV, i els membres de l'ICAC han engegat els últims anys projectes importants que s'han de continuar.

Ara comença una altra fase.

I tant! Sent espectador pots opinar de manera fàcil i còmoda, però quan has de prendre decisions i implicar-te, canvia. Però no cal dir que també és una il·lusió. Tarragona és un punt de referència per a la nostra professió, l'arqueologia clàssica, i es tracta d'aprofitar el moment, que deien els antics, perquè les coses es fan o no es fan, però no es tornen a repetir.

Què vol dir “aprofitar el moment”?

Estem un moment en què l’arqueologia urbana és una part importantíssima de la despesa arqueològica: més d’un 90% es dedica a l’arqueologia d’urgències i només una part ínfima és per a recerca. Això no té sentit. No hi pot haver una tasca professional sense que la investigació hi estigui implicada directament.

Com es pot solucionar?

Els arqueòlegs professionals ja tenen la seva feina. És responsabilitat nostra, del col·lectiu investigador, les universitats i els museus, buscar fórmules perquè la feina que es fa no sigui només un expedient administratiu, sinó que serveixi per al coneixement històric. Es tracta de conscienciar el poder polític i la societat que l’arqueologia és una activitat científica d’interès públic. Això ho hem d’assumir nosaltres en primer lloc, i després fer que tota la societat en sigui copartícip i pugui valorar la nostra feina en les publicacions.

Quin repte!

Sí, i hem de saber sumar esforços, discutir tot el que s’hagi de discutir, assumir cadascú la seva responsabilitat i treballar a la una. En arqueologia urbana quan es fa una troballa

important d’entrada és un problema. L’excavació es fa sempre en funció d’un pàrquing o d’una promoció, coses importants per a la ciutat, que per culpa del fet que “ha sortit alguna cosa” la gent entén que no es podrà fer o s’endarrerirà. I no es tracta d’això, sinó de valorar cada troballa i buscar la fórmula per conservar-la i integrar-la, i si no és necessari, com a mínim fer-ne una documentació exhaustiva.

S’ha de canviar la visió que té la gent de l’arqueologia.

Però com? Actuant ràpidament, tenint un coneixement global, definint en cada moment les característiques de la troballa, dient per què és important i fent propostes d’actuació. Si ho sabem fer és quan tothom s’adona que l’arqueologia no és que serveixi, és que és un orgull!

Quins passos concrets s’han de fer?

Primer: que tots els arqueòlegs professionals se sentin recolzats per unes institucions que estan darrere seu. Segon: hem de tenir un mateix llenguatge (infografia, tècniques de registre, etc.) que permeti analitzar tota la informació que es reculli de forma conjunta. Tercer, hem de definir criteris d’investigació i, en quart lloc, hem de fer divulgació. I ho hem de potenciar tot alhora!

Eudald Carbonell parla no de "divulgació" sinó de "socialització".

El nostre problema com a arqueòlegs és que no podem treballar aïllats en un laboratori al qual ningú entra fins que no has acabat el teu experiment. Els nostres "experiments" els hem de fer sempre a la vista de tothom i sota una tremeda pressió quan en depèn la continuïtat de les obres. Del que es tracta és que es puguin fer d'una forma comprensible per a tots: el promotor, la gent que ho està veient, els mitjans de comunicació, els polítics…

De feina no en falta!

En efecte, s'ha de treballar, però els mitjans ja els tenim: l'ICAC i la URV, una universitat pública que vol apostar decididament per l'excel·lència i que té l'arqueologia i la prehistòria com a àrees estratègiques. Buf! Per un investigador això són paraules majors.

Quin és el paper de l'ICAC?

L'ICAC té unes mires de Mediterrània occidental i especialistes en diferents camps (ceramologia, cultura material, arqueologia urbana i del territori, epigrafia, ciències analítiques, etc.) treballant plegats. Això és absolutament engrescador! Aquest tipus d'instituts de recerca només els coneixíem al món anglosaxó, però ells no tenen el jaciment al costat. Aquí en canvi tenim els especialistes i les instal·lacions al costat mateix del jaciment i dels materials que estudiem: el circ, l'amfiteatre, el museu arqueològic… És una oportunitat única!

Quina voldries que fos la teva contribució?

Jo entenc que la meva feina com a catedràtic de la URV és potenciar una de les línies de recerca, l'arqueologia urbana, tant a Tarragona com a tota Catalunya, de manera que l'experiència que ja acumula el nostre grup de recerca, que dirigeix Ricardo Mar, pugui servir de referent per al que es fa a altres llocs. Ara mateix tenim actiu un projecte d'investigació estatal amb els companys de Mèrida i Cartagena, coordinem una xarxa europea de capitals provincials romanes i tenim línies de treball obertes a Tarragona, el fòrum de Segobriga, els santuaris d'Ostia i la mateixa Roma.

No deixaràs la docència.

Per descomptat que no! En la nostra feina és essencial per la senzilla raó que la investigació sense la docència s'extingiria per ella mateixa! La responsabilitat del professor universitari és saber engrescar l'estudiant, donar-li les eines perquè pugui treballar, i servir-li de pont perquè descobreixi la vida professional, les línies de recerca d'aquí i de fora.

Entrevista feta el maig del 2010

per Carme Badia (cbadia@icac.net)